



Utskottet för välfärd i Nordens betänkande över

Barn og unges psykiske helse i Norden

Förslag

Utskottet för välfärd i Norden föreslår att

Nordiska rådet lägger meddelandet till handlingarna och anser att Rek. 12/2015 för rådets del är slutbehandlad

Bakgrund

Nordiska rådets rekommendation 12/2015 om barn og unges psykiske helse i Norden har følgende formulering:

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

å dele erfaringer om forebyggende tiltak som har positiv effekt på barn og unges psykiske helse

å utvikle nye behandlingsmetoder og erfaringer med eksisterende behandling for barn og unge med psykiske lidelser

å øke forskningen for å undersøke evidens for nye og eksisterende behandlingsmetoder for psykiske lidelser hos barn og unge

å dele kunnskap og erfaring om gode måter å redusere bruken av tvang i psykisk helsevern på, med særlig vekt på barn og ungdom

å dele erfaring med måter å forebygge og redusere selvmord og selvmordsforsøk på

å planlegge et hovedtema eller som et deltema med særlig fokus på barn og unges psykiske helse under de planlagte årlige psykiatri/psykologi-toppmøtene i Norden

Meddelande från Nordiska ministerrådet

Meddelande från Nordiska ministerrådet:

Nordiska rådet

Temat barn och ungas psykiska hälsa är mycket aktuellt för Nordiska ministerrådet för tillfället. Både psykiatrisamarbetet och samarbetet kring folkhälsa söker sina former och barn och unga är starkt med i dessa diskussioner.

Rek. 12/2015/velferd
D 2016

Vad gäller erfarenhetsutbyte och förebyggande arbete, har Nordens Välfärdscenter (NVC) redan under flera år arbetat med projekt där barn och ungdomars psykiska hälsa har varit med, som huvudtema eller som en dimension bland andra.

Tidigare nummer:
A 1643/velferd

De projekt som är relevanta i detta sammanhang är Fosterbarnsprojektet, Barnfattigdomsprojektet och Unga in i Norden.

Behandlas i:
Utskottet för välfärd i Norden

J.nr. 14-00339-21

Fosterbarnsprojektet

Såväl internationell som nordisk forskning tyder på att barn i familjehem är en högriskgrupp för somatisk och psykisk ohälsa. Inom projektet finns rapporter att beställa/ladda ner samt konkreta rekommendationer.

Det finns flera studier, som handlar om hur vanligt det är med psykisk ohälsa på diagnosnivå bland barn i pågående familjehemsvård. I en av studierna använde forskarna det danska nationella Psykiatriregistret för att undersöka förekomst av psykiatriska diagnoser bland 11-åriga barn som var utplacerade. Vart femte barn hade minst en psykiatrisk diagnos. I en färsk norsk studie undersöktes 279 barn i familjehem, 6-12 år gamla, med diagnostiska instrument. Drygt vartannat barn uppfyllde kraven för minst en diagnos. En lång rad utländska studier har noterat extrema förekomster av allvarlig psykisk ohälsa (på diagnosnivå) bland barn i fosterhem, även av obehandlade sjukdomstillstånd som kan åtgärdas med effektiv behandling.

Barnfattigdomsprojektet

Barnfattigdomsprojektet har handlat om unga, placerade i internat, som växt upp under barnfattigdom. Psykisk ohälsa var ett tema bland andra. Projektet har producerat digitala berättelser om temat.

Unga in i Norden – psykisk hälsa, arbete, utbildning

Inom detta projekt är det fokus på två tematiska områden. Det ena berör den heterogena gruppen sårbara unga, 16 – 29 år, som riskerar utanförskap på grund av psykisk ohälsa. Många är varken i studier eller i arbete. Projektet fokuserar inte på psykiatrivården och psykiatriska diagnoser utan ungas självupplevda psykiska hälsa. Det andra temat berör unga vuxna, 19-29 år, som är i förtidspension, eller riskerar att hamna i förtidspension, på grund av psykisk ohälsa.

Unga in i Norden kommer att publicera ett temahäfte i februari 2016 där det lyfts upp 11 åtgärder som har att göra med unga som riskerar utanförskap/förtidspension på grund av psykisk ohälsa. Under våren 2016 publiceras ytterligare fyra rapporter som kommer att beskriva olika verksamhetsformer samt beskriva den heterogena gruppen unga som riskerar utanförskap och har behov av extra insatser.

I publikationen Skolelevers psykiska hälsa (Unga in i Norden) finns det evidens för ett starkt samband mellan skolresultat och psykisk hälsa. Den stora frågan efter denna kunskapsammansättning är hur vi kan utveckla skolor som är hälsofrämjande. Inom detta fält finns det allt mer forskning som pekar på att det är i skolan som det förebyggande arbetet bör implementeras. Här skulle NVC kunna göra ytterligare Nordisk nytta. Även i fosterbarnsprojektet är en av de viktigaste rekommendationerna att möjliggörandet för fosterbarn och unga, att få gå ut gymnasieskolan med

slutbetyg, är en av de starkaste skyddsfaktorerna de kan ha med sig i sitt vuxenblivande. För kännedom: <http://ki.se/nasp/nyhetsbrev>

Mer information om alla projekt finns på NVC:s hemsida www.nordicwelfare.org

Finland kommer att organisera en konferens om ungdomar under sitt ordförandskap 2016. Konferensen heter Broar, den är tvärvetenskaplig och äger rum i Helsingfors 26. – 28.9.2016. Psykisk hälsa kommer att vara ett tema bland andra.

Vad gäller Nordiska rådets rekommendationer om psykiatrisk behandling, har det första toppmötet i psykiatri 6.11.2015 redan tagit upp temat barn och unga. Det överordnade temat för toppmötet var avstigmatisering av psykiskt sårbara personer. Clare Henderson, keynote speaker på konferensen, poängterade kampanjernas betydelse i bekämpningen av stigmatisering, och detta gäller också barn och unga.

I programmet ingick en session med rubriken förebyggande insatser för avstigmatisering av barn och unga med psykiska problem. På sessionen kunde experter från hela Norden dela erfarenheter om arbetet. En viktig konklusion var, att mental hälsa och ohälsa ska tas starkare in i skolans arbete.

Psykiatrisamarbetet har påbörjats med toppmötet och konklusionerna kommer att användas som bas för en expertgrupp, som nu är tillsatt av Nordiska ministerrådet. Expertgruppen har sitt första möte 4.2.2016 och kommer under våren 2016 att utarbeta en arbetsplan för psykiatrisamarbetet i Norden under de kommande åren. Arbetet baserar sig på förslaget som Bo Könberg har tagit upp i sin rapport "Det framtida nordiska hälsosamarbetet". Barn och unga kommer att vara med som ett viktigt tema i samarbetet.

Förutom den ovan nämnda verksamheten har Nordiska ministerrådets ämbetsmannakommittéer för social- och hälsopolitik (ÅK-S) och ämbetsmannakommittén för utbildning och forskning (ÅK-U) beslutat i december 2015 att avsätta 1 MDKK från restmedel från programmet Hållbar Nordisk Velfärd till nordiskt samarbete gällande barn och ungas psykiska hälsa. Vad som helt konkret kommer att göras med dessa medel, kommer att definieras i samarbete med expertgruppen i psykiatri och arbetet ska också relateras till de insatser som eventuellt ingår i folkhälsosamarbetet.

Det nordiska samarbetet om barn och ungas psykiska hälsa har kommit igång men innehållet och formerna ska konkretiseras under året 2016.

Nordiska ministerrådet anser rekommendationen delvis uppfylld, men återkommer med mera information till Nordiska rådet under hösten 2016.

Utskottets synpunkter

Utskottet för välfärd i Norden noterar med intresse Nordiska ministerrådets information om arbetet med barn och ungas psykiska hälsa.

De tre projekt som genomförs genom Nordens välfärdscenter utgör en god grund för vidarutveckling av temat. Vad gäller fosterbarnsprojektet, är det alarmerande att så pass många fosterhemsplacerade barn har psykiska lidelser. Det gör det angeläget att ta vidare projektets rekommendationer för att säkra korrekt stöd till de redan utsatta och drabbade barnen och unga.

Utskottet tar gärna emot mer information i form av de rapporter som tas fram genom projektet Unga in i Norden. Det är intressant att notera från de redan befintliga rapporterna att det förebyggande arbetet, inte minst i skolan, poängteras.

Nordiska rådet

Rek. 12/2015/velferd
D 2016

Tidigare nummer:
A 1643/velferd

Behandlas i:
Utskottet för välfärd i Norden

J.nr. 14-00339-21

Nordiska rådet följer utvecklingen av psykiatrisamarbetet, och uppmanar Nordiska ministerrådet att även framöver anordna psykiaritoppmöten, eftersom det är viktigt att sätta fokus på psykisk hälsa som en betydande faktor för vårt samhälle. Vidare stöder utskottet fortsatt ökat kunskapsinsamling och erfarenhetsutbyte inom psykiatriområdet.

Utskottet välkomnar att Nordiska ministerrådet avsatt projektmedel till barn och ungas psykiska hälsa och uppskattar att Nordiska ministerrådet avser att återrapportera kring utvecklingen av psykiatrisamarbetet och folkhälsosamarbetet.

Utskottet för välfärd i Norden bidrar gärna som dialogpartner och deltar gärna i Nordiska ministerrådets konferenser där temat diskuteras.

Utskottet kan konstatera att barn och ungas psykiska hälsa fokuseras av Nordiska ministerrådet och utifrån den kommande rapporteringen från Nordiska ministerrådet kan utskottet anse rekommendationen färdigbehandlad.

Oslo, den 19 april 2016

André N. Skjelstad (V)	Jenis av Rana (Mfl.)
Arja Juvonen (saf)	Karen J. Klint (S)
Bengt Morten Wenstøb (H)	Kåre Simensen (A)
Bente Stein Mathisen (H), ordförande	Lennart Axelsson (S)
Cassandra Sundin (SD)	Mikael Staffas (Lib)
Christian Juhl (EL)	Rikard Larsson (S)
	Sivert Haugen Bjørnstad (FrP)

Nordiska rådet

Rek. 12/2015/velferd
D 2016

Tidigare nummer:
A 1643/velferd

Behandlas i:
Utskottet för välfärd i Norden

J.nr. 14-00339-21